VOERENS BLAEDSJE

België – Belgique
PB 3790
12/3795

Nr. 76 — oktober, november, december 2022

Heem en Natuur Voeren

Over berg en dal

Enkele dagen geleden kreeg ik een telefoontje: of ik iets meer kon vertellen over de *Dutch Mountain Trail*. De wat? Ik had er nog nooit van gehoord. Maar zoals altijd wist meneer Google het antwoord.

Het blijkt te gaan om een wandelpad dat vertrekt in Eygelshoven en eindigt in het station van Maastricht. Grotendeels over *Dutch* grondgebied, maar er zit toch ook een behoorlijk stuk Voerstreek in. De wandeling – niet minder dan 101 km lang – voert je door een gebied waar 'het berggevoel nooit ver weg is'.

'De tocht voert langs alle *Seven Summits* én het hoogste punt van Nederland.' Nu wordt iets wat echt niet veel voorstelt wel eens vergeleken met 'de hoogste berg van Nederland'. Het moge dus duidelijk zijn: de bedenker van dit wandelpad kijkt niet op een superlatiefje min of meer.

Dat het een schitterende route is, daar ben ik het nochtans volmondig mee eens. Maar ik zou zelf toch een iets bescheidener toon gebruiken. Je kunt je publiek beter positief dan negatief verrassen en geen al té hoge verwachtingen creëren. Of is het allemaal bedoeld als een vette knipoog?

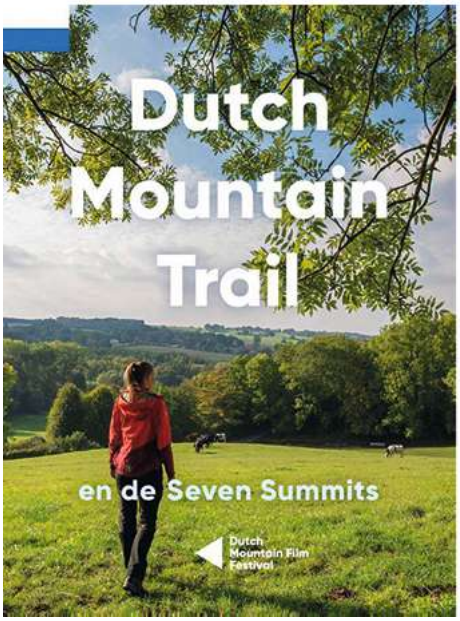

Er zijn in Nederland, en bij uitbreiding in de Voerstreek, helemaal geen bergen. Zelfs geen heuvels, ook al doet de term *Heuvelland* die ze in Nederlands Zuid-Limburg wel eens bezigen, iets anders vermoeden. Nee, we hebben alleen maar vallei-en. Een heuvel steekt boven de horizon uit en dat is in Voeren of omstreken nergens het geval. Ga maar eens op een van de hoogste punten staan en je ziet dat de horizon een mooie horizontale lijn vormt. Als er in de verte toch al een heuvel te zien is, gaat het om een kunstmatige, door mensen gemaakt. De Observant bijvoorbeeld, of nog verder weg de *terrils* van de vroegere Luikse en Kempense steenkoolmijnen. Je staat bij zo'n panorama overigens niet op een top maar op een plateau: de scheiding tussen twee valleien. Soms is dat plateau heel smal, maar zelfs dan kun je er over een behoorlijke afstand heel vlak lopen – als je maar op die dalscheiding blijft.

Dat in Voeren zoveel toponiemen eindigen op 'berg' komt omdat ze er hier een steile helling mee bedoelen. Die hebben we ook in een valleilandschap natuurlijk bij de vleet. En als je daar te voet of met de fiets over naar boven moet, trap je ook wel eens op je adem, maar toch wat minder dan bij een echte berg.

Rik Palmans

622 Over berg en dal
623 Bij het overlijden van Jean Bonten
Welkom raaf: na 150 jaar terug als broedvogel
625 Monsieur Girard
Vibroseistrucks in actie
626 Navo-boemeltje naar het oosten
627 Het stokpaardje van Jacob – zeg maar Kub
Heide, boomgaarden en poelen
628 Een geslaagde historische dorpswandeling
629 Een Amerikaanse bommenwerper uit 1943
Bosbeheerplan voor 34 ha Voerense topnatuur
Een plan voor zwaluwen aan de kerk van 's-Gravenvoeren
Werkwinkel op 17 oktober 2022
Vernieuwing van het bestuur van Heem en Natuur

Voor € 15,- ben je een jaar lang lid!

Het Voerens Blaedsje is het kwartaalbericht van **Heem en Natuur Voeren**.

Secretariaat: Ingrid Briers, De Plank 85, 3790 Sint-Martens-Voeren
secr@heemennatuurvoeren.be

https://heemennatuurvoeren.be
IBAN: BE10 7353 5203 4004 BIC: KREDBEBB

Samenstelling en eindredactie: Rik Palmans, Sint-Pieterstraat 7, 3792 Sint-Pieters-Voeren, rik@heemennatuurvoeren.be

Aan dit Blaedsje werkten mee: Mark Beckers, Liselotte Bollen, Ingrid Briers, Joep Buysen, Chris en Gudrun Coeckelbergh-Poelmans, Anne van der Linden, Ferdinand Mertens, Rik Palmans, Rita Plattau, Jos Tuerlinckx, Elza Vandenabeele.

Afgiftekantoor 3790 Voeren, Erkenningsnummer P 303632
Verantwoordelijke uitgever: Rita Plattau, Ketten 13, 3798 's-Gravenvoeren

(vervolg op pag. 621)

Jean Bonten (29 mei 1942-26 juli 2022)

Jean,

Ik kan niet geloven dat je er niet meer bent.
Het voelt erg onwerkelijk aan.
Ik zie je nog zitten toen we je laatst aantroffen
onder de pergola bij je thuis.
Het was zonnig, een licht briesje.
Ik herinner me het meest
hoe je met fonkels in je ogen
vertelde over die keer dat je de lynx had gehoord.
Talloze uren spendeerde je in Altenbroek,
uit passie voor de natuur,
vanuit toewijding voor je rol als bijzonder veldwachter.
Niemand kon in het reservaat wat mispeuteren
of jij had het gezien
en dat zelfs in de heel vroege uurtjes.
We respecteren je inzet,
je engagement voor de vereniging, jaar na jaar.
Altenbroek zal niet meer hetzelfde zijn zonder jou.

Liselotte Bollen

Welkom Raaf: na 150 jaar eindelijk terug als broedvogel

De slimste vogel ter wereld

Kraaiachtigen vertonen een groot en complex sociaal gedrag. De vogels kunnen elkaar individueel herkennen (door geluid en gedrag) en leren ook onderlinge verhoudingen en rangorde respecteren. Raven hebben al vanaf 4 maanden dezelfde cognitieve vaardigheden als mensapen en ze kunnen ook gereedschappen gebruiken, vandaar de bijnaam 'gevederde primaten'. Dus niet te verwonderen dat volkeren die dicht bij de natuur leven deze eigenschappen opmerkten. Bijvoorbeeld in de indiaanse cultuur zijn Raven heilige vogels, en ook in de Bijbel wordt de Raaf gerespecteerd.

Bijgeloof en vervolging

Doch zwarte vogels zoals Raven en andere kraaiachtigen werden in vorige eeuw bij ons ook als brengers van ongeluk aanzien. En vermits Raven ook opruimers zijn van dode dieren, werden ze dan door bijgeloof en gebrek aan kennis aangeduid als de "schuldige" voor het sterven van kleinvee en het (foute) negatieve beeld leverde al vlug namen op als "galgenvogel" of "heksenvogel". Het gevolg was: 100 jaren vervolging en uitroeiing van de Raaf : in 1865 broedden er voor het laatst Raven in Vlaanderen.

De Raaf in België en Limburg

In België keerde de Raaf als broedvogel terug in Wallonië (1990) en later ook in Vlaanderen (2018 Meerdaalwoud). Nadien ook groot nieuws op Radio 2/VRT toen ook in Limburg in 2021 op verschillende plaatsen Raven met jongen werden opgemerkt.

De Raaf is in Limburg en Voeren beperkt in voorkomen door volgende factoren:

- De bosgebieden moeten uitgestrekt genoeg zijn.
- Rust en dus dikwijls ontoegankelijke gebieden hebben de voorkeur.
- Verstoring zeker in het nestbos is nefast voor de broedsels.
- Ook afschot is lokaal nog een probleem.

Dit laatste wordt aangetoond door een doodgeschoten jonge Raaf (doorzeefd met hagel) die werd gevonden in Hechtel-Eksel (november 2021), een trieste zaak. Ook een volledig strafbaar feit want de Raaf is een beschermde inheemse diersoort (Europese Vogelrichtlijn). Zo'n afschot is ofwel bewust (door fout inzicht) ofwel door gebrek aan kennis (door verwarring met zwarte kraai).

Om misverstanden te vermijden: de Raaf is een alleseter en dus NIET schadelijk: het voedsel bestaat uit aas, zaden en vruchten, insecten en kleine gewervelden. Soms is vergiftigd aas een probleem, dit is gelukkig in Voeren niet vastgesteld. Bedankt en houden zo ☺.

Broedgeval Voeren 2022
Broedseizoen en verspreiding

Raven hebben een groot leefgebied (tot 30-50km²) maar zijn wel grotendeels standvogel. Rondzwervende Raven werden sinds 2017 steeds frequenter bij ons in Voeren gezien, dus vogels die nieuwe broedgebieden zochten. Het nest van 2022 werd eerder toevallig ontdekt tijdens de broedvogelinventarisaties in Voeren voor de Vlaamse Vogelatlas 2020-2023. Meestal broeden Raven in naaldbomen, doch dit bezet nest lag op een hoogte van ongeveer 18 meter in een reusachtige beuk in een ontoegankelijk stuk bos. Omwille van de rust werd de nestlocatie geheim gehouden (*) en kwamen we niet meer in de buurt van het nest, want bij verstoring wordt dit snel in de steek gelaten. Raven broeden vroeg in het seizoen: in maart zaten de vogels dan ook al op eieren. Tijdens het broeden (circa 20 dagen) konden we vaststellen dat de zorgzame oudervogels het nestbos fel beschermden en roofvogels zoals Rode Wouw en Buizerd wegjoegen tot ver buiten de omgeving. In mei hadden de ouders hun werk met het aanbrengen van voedsel voor de jongen die zo'n 40 dagen in het nest bleven.

HOERA. Begin juni konden we de Ravenfamilie (de twee ouders met de vier jongen) rondvliegend bewonderen. Hun vliegcapriolen en familieshow zijn altijd een waar spektakel. Het rondzwerven met het 'gezin' duurde nog tot ongeveer midden juli 2022, waarbij steeds verder de omgeving werd verkend tot minstens 5 km van het nest. Uiteindelijk gingen de jonge Raven hun eigen weg om zo nieuwe gebieden op te zoeken…

We zijn fier op deze schitterende (en ook zeldzame) Raven in onze gemeente! Hopelijk kom je ze ergens in de winter nog wel tegen tijdens een wandeling.

(*) Een kwetsbare roofvogel als de Raaf kan alleen overleven dank zij de inspanningen van iedereen op het terrein. Dank aan de natuurbeheerders van Natuurpunt (B) / Natuurmonumenten (Noordal NL), Heem&Natuur, ANB en alle terreingebruikers …zoals land- & tuinbouwers, jachtwachters, Landgoed Altenbroek en alle Voerenaars uiteraard. 😊

Zelf een Raaf gezien? Zoek nooit zelf een vogelnest! Wil je de waarneming delen? Dit kan op https://waarnemingen.be/ of voor Voeren op: https://zuidoostlimburg.waarnemingen.be/gebied/view/23474.

tekst en foto's
Chris Coeckelbergh en Gudrun Poelmans

Herkenning: de volwassen Raaf is onmiskenbaar door de krachtigheid, ook te horen bij een roepende vogel, de diepe roep "krokk-krokk-krokk" is het beste kenmerk.

In de vlucht valt ook de grootte op (vleugelspanwijdte tot 130 cm) en de wigvormige staart. Jonge vogels hebben nog geen wigvormige staart en worden dan dikwijls voor kraaien aanzien.

NB de Raven werden NIET gefotografeerd in Voeren om verstoring te voorkomen.

Monsieur Girard

Oktober 1915, een kletsnatte zondagnamiddag in Parijs. Monsieur Girard haast zich door de verlaten straten onder zijn grote zwarte paraplu, want zijn peperdure maatpak laat hij liever niet ruïneren door de hevige plensbui, die de straten vult met modderige waterplassen. Aan een statig herenhuis houdt hij halt en belt aan. Een oudere dame, opgetut met goud en zilver, als een levende kerstboom, opent de deur en begroet hem zeer hartelijk met de nodige kussen en omhelzingen naar aloude Franse traditie.

Madame Huguette kan op dat moment ook niet weten dat er 'een wolf in schapenvacht voor haar deur stond. Ja, want Monsieur Girard was op jacht. Op jacht naar 'het grote geld' om zijn extravagante levensstijl te kunnen bekostigen. En hiertoe had de snoodaard wel een zeer sluw plan bedacht.

De Parijse rokkenjager was een gekend makelaar in levensverzekeringen en andere geldtransacties. Door zijn afkomst en zijn dure levensstijl kostte het hem weinig moeite om vriendschap te sluiten met alleenstaande, rijke dames,die hunkerden naar wat tederheid en liefde. Als doorwinterde playboy wist hij perfect in te spelen op de noden van deze dametjes.

Het was voor hem ook maar een kleine moeite om de burgerlijke stand van zijn *maîtresses* te achterhalen, om dan achter hun rug om een levensverzekering voor hen af te sluiten. Vanzelfsprekend stond Girard in de polis vermeld als rechthebbende indien de betrokken persoon voor een bepaalde datum zou overlijden. En bij dat 'vroegtijdig overlijden' wist onze makelaar wel een handje toe te steken.

Daar zijn vader apotheker was in Parijs, wist Girard wel wat af van paddenstoelen, want Franse apothekers staan bekend als notoire paddenstoelenkenners. In hun opleiding wordt er extra aandacht besteed aan de kennis van paddenstoelen in het algemeen, en zeker aan het herkennen van eetbare en giftige zwammen. Zo wist Girard dat de groene knolamaniet (*Amanita phalloïdes*), die in het nabije bos van Rambouillet groeide, dodelijk giftig was.

Zijn begoede vriendinnen werden herhaaldelijk bij hem thuis uitgenodigd op rijkelijke diners, uiteraard op basis van fatale paddenstoelengerechten met de 'engel des doods' op het menu. Het staat niet vast hoeveel slachtoffers Girard op deze manier gemaakt heeft, maar het moeten er enkele tientallen geweest zijn. En telkens weer mocht hij het riante bedrag van de polis opstrijken.

Foto: antigifcentrum.be

Maar zelfs de gewiekste bedrieger laat al eens een steekje vallen. Door zijn drukke bezigheden had Girard zelf niet meer de tijd om in het bos paddenstoelen te plukken. Vandaar dat er een handlanger werd ingeschakeld. Een zekere Père Theo, een zwerver, kreeg de opdracht om in het bos op zoek te gaan naar paddenstoelen met groenige hoed, witte plaatjes, een ring om de steel en een beurs aan de voet. Père Theo kwam geregeld zijn oogst afleveren met gele in plaats van groene knolamanieten.

De gele knolamaniet (*Amanita citrina*) kan iemand ziek maken, maar is zelden dodelijk. Zijn laatste slachtoffer werd dan ook wel ziek, maar ging helemaal niet dood. De bijgeroepen huisdokter vond het toch maar een verdachte zaak, en schakelde de politie in. Zo werd Girard gesnapt in het jaar 1917, en in 1918 werd hij reeds terechtgesteld in de gevangenis van Fresnes.

Mocht handlanger Theo een beter paddenstoelenkenner geweest zijn, waren er waarschijnlijk nog veel meer slachtoffers gevallen. Één exemplaar van deze 'dodelijke engel' is voldoende om een mens te doden. Pas 4 tot 16 uur na consumptie treden de eerste symptomen op: koliekachtige buikpijn, braken, diarree… De laatste fase met leverstoornissen en nierfalen eindigt met een coma, die de dood voorafgaat. Geldhonger kent soms geen grenzen.

Jos Tuerlinckx

Vibroseistrucks in actie

In 2024/2025 beslist Europa of de Einsteintelescoop recht onder Voeren gebouwd gaat worden. Een driehoek van drie tunnels van 6 meter doorsnee, 10 km lang op 250 meter diepte. Laserstralen moeten dan zwaartekrachtgolven vanuit de ruimte kunnen detecteren die ons meer gaan leren over het ontstaan van sterren, zwarte gaten en het heelal zelf.

Om te weten of het hier de beste locatie is werden er in september 2022 geoseismische onderzoeken gedaan vanuit Nederland, over Voeren naar Wallonië in verschillende richtingen. Drie grote vibroseistrucks hebben op geregelde afstanden de grond zwaar aan het trillen gebracht met een grote trilplaat onder de wagen. Langs de wegen lagen om de zoveel

meter sensoren die de weerkaatsing vanuit de ondergrond moesten opvangen. Het lijkt een beetje op het maken van een echo bij de dokter. Zo komen we te weten of onze ondergrond stabiel en stil genoeg is voor dit supergevoelige meetinstrument.

De bewoners langs deze wegen werden vooraf geïnformeerd over de onderzoeken en of men er iets van zou merken. Het zou te vergelijken zijn met trillingen afkomstig van een asfaltwals, al merkte een bewoner op dat zijn hele huis aan het daveren was. Ook het verkeer werd vanuit Nederland gewaarschuwd met borden. De hinder bestond er vooral uit dat de colonne van de drie vibroseistrucks en waarschuwingsvoertuigen niet gemakkelijk te passeren was.

In *Het Belang van Limburg* staat op 7 september 2022: Studies wijzen uit dat de bouw van de Einsteintelescoop in de Euregio onze provincie alleen maar ten goede zal komen. 'Elke geïnvesteerde euro levert 4 euro return op, en elk geïnvesteerd miljoen euro 18 tot 21 fulltime jobs per jaar', zegt Vlaams minister van Innovatie Jo Brouns (CD&V).

Het ding gaat zo'n 2 miljard kosten, grotendeels door de gastlanden zelf op te brengen, waarbij Duitsland nu aangeeft voorlopig niet te willen meebetalen (HBVL 20-8-2022). Dat zijn dan 36.000 tot 42.000 jobs! Begin de mensen dan maar alvast in te vliegen. Hoewel we dus nog even moeten afwachten of we dit hoe dan ook gaan winnen. Het enige astronomische aan de Einsteintelescoop zijn tot nu toe de enorme geldbedragen die met het voortraject en dit soort onderzoeken gemoeid zijn.

En dan wordt de telescoop ook nog in stelling gebracht tegen de windmolens: In naam van de Vlaamse overheid trekken minister van Omgeving Zuhal Demir en minister van Onroerend Erfgoed Matthias Diependaele (N-VA) naar de Raad van State tegen de vergunning die de Waalse regering afgeleverd heeft voor een nieuw windmolenpark in het Luikse Dalhem, op de grens met Voeren. Volgens Demir en Diependaele dreigen de natuur en het landschap van de Voerstreek te worden aangetast en kan de komst van de nieuwe Einsteintelescoop in het gedrang komen. (HLN 21-6-2022)

Joep Buysen

Navo-boemeltje naar het oosten

Onder deze titel verscheen een artikel van Lennart Hofman en Laurens Groeneveld in de NRC van 25 juni 2022, in het kader van 'militaire mobiliteit'. Deze 'boemeltjes' zijn de treinen die we allemaal door Voeren weten denderen. Voor mij een vertrouwd beeld en geluid, dag en nacht. Zware goederentreinen tussen het Ruhrgebied en de haven van Antwerpen. Zo zwaar dat er geen twee tegelijk de brug in Sint-Marten over mogen. Militaire transporten zien we zelden, maar wat vervoerd wordt 's nachts en in de gesloten wagons weten we niet.

Het krantenartikel gaat over de oostflank van de Navo: die wordt niet snel genoeg versterkt. En de militaire transporten over weg en spoor kennen enorme knelpunten, vooral in het oosten van Europa. De Montzenroute, waar onze spoorweg deel van uitmaakt, wordt apart besproken. Sinds vorig jaar wordt gewerkt in het station van Montzen: er komen vier nieuwe opstelsporen van elk 740 meter lengte. Bedoeling is de lijn geschikt te maken om militair materiaal snel naar het oosten te vervoeren. De werken worden voor de helft betaald met Europees geld. De Montzenroute is namelijk één van de negen corridors voor militair transport door Europa.

De spoorlijn over Montzen was gepland lang voor de Eerste Wereldoorlog. Toen de Duitsers vervoer naar het IJzerfront nodig hadden hebben ze haar in ijltempo aangelegd (zie foto). Daarna werd ze één van de hoofdlijnen door Europa.

Het krantenartikel besteedt ook aandacht aan de wegenwerken die Nederland plant om snelle wegtransporten naar het oosten mogelijk te maken. Nu wordt vooral de Betuwelijn daarvoor gebruikt. De haven van Vlissingen is in dit verband belangrijk.

Een flinke kaart is toegevoegd waarop Montzen duidelijk staat vermeld.

Elza Vandenabeele

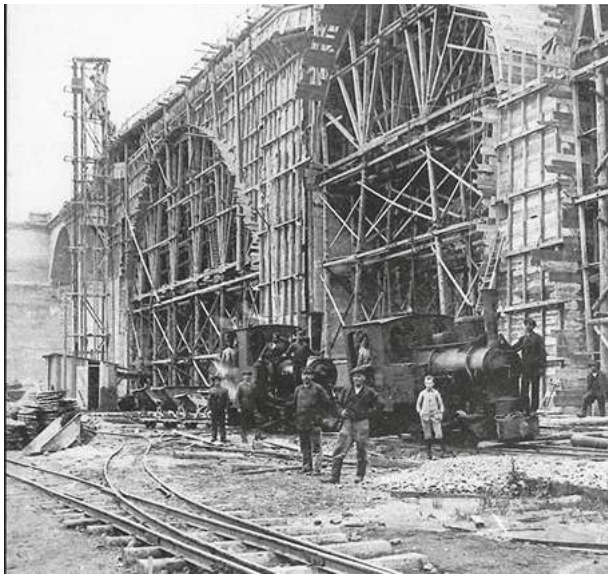

Het stokpaardje van Jacob – zeg maar Kub

Het stokpaardje van… is een nieuwe rubriek in het Voerens Blaedsje. Hierin interviewt Anne van der Linden leden van Heem en Natuur Voeren die een bijzondere, speciale, opmerkelijke of juist een minder in het oog springende hobby hebben. Ben je lid van Heem en Natuur Voeren en wil je jouw hobby eens delen in 't Blaedsje, meld je dan aan via anne@heemennatuurvoeren.be

Al vanaf zijn achtste is Kub Koster uit 's-Gravenvoeren gefascineerd door voertuigen en andere voorwerpen uit de Tweede Wereldoorlog. Het begon allemaal met de bevrijding van Heerlen op 17 september 1944, de stad waar Kub toen woonde.

'Er stonden die dag allemaal Amerikaanse en Engelse voertuigen in onze straat. Dat maakte op mij als jongetje een enorme indruk. Het was jaren later dat ik aan de bosrand in de buurt van Spaubeek een colonne militaire wagens zag staan die eigendom waren van leden van de Old Hickeryclub Limburg. Niet lang daarna werd ik lid van die club en mijn 'groene hobby' was geboren. Ik heb zelf diverse voertuigen zoals een ambulance en een Dodge gehad en opgeknapt. Nu heb ik nog een jeep uit de Tweede Wereldoorlog en boven is een kamer ingericht met allerlei voorwerpen zoals helmen, petten, legeruitrusting, Duitse en geallieerde miniatuurvoertuigen en nog veel meer. Samen met clubleden nemen we met ons materieel regelmatig deel aan zomer- en winterritten en bevrijdingsfeesten waar we altijd fantastisch worden onthaald.'

Keep Them Rolling

Keep Them Rolling is een Nederlandse vereniging die zich ten doel stelt militaire vaar-, voer- en vliegtuigen uit de Tweede Wereldoorlog te restaureren en te onderhouden. Kub is al jaren één van de ruim 1.500 leden. Via een vergelijkbare vereniging in België (BMVT) kwam hij in contact met een eigenaar van enkele helikopters met oorlogsverleden. Dat wekte zijn interesse. Hoewel voortgekomen uit zijn belangstelling voor de Tweede Wereldoorlog, mondde dit op iets meer uit dan een hobby.

'Sinds begin dit jaar vlieg ik een paar keer per maand als tweede piloot onder supervisie met een ouderwetse helikopter naar speciale plekken. Laatst nog zijn we geland in het weiland hier achter mijn huis om een 'gewonde soldaat' op te halen die op een brancard in mijn legerjeep lag. Op die manier kunnen omstanders een stukje geschiedenis herbeleven.'

Maar, behalve voor anderen, vliegt Kub ook voor zichzelf in helikopters. 'Het is een hele uitdaging om dit op mijn leeftijd nog te kunnen. Ik moet heel alert zijn om al die bewegingen met ogen, armen en benen onafhankelijk van elkaar als piloot uit te voeren. Dat is allemaal nog geen automatisme. Ik wil dat vliegen echt helemaal onder de knie krijgen en het gevoel hebben: ik kan dit nog.'

Anne van der Linden

Heide, boomgaarden en poelen

We hebben het al vaker gezegd in deze rubriek: de natuur, zeker in de Voerstreek, is voor een groot deel mensenwerk. Als je nooit zou ingrijpen, krijg je overal weer bos. Nu mag het bosareaal in Voeren best nog een stuk toenemen. Maar daarnaast moet er ook plaats zijn voor de unieke natuur die je kunt vinden in onze graslanden – tenminste als die beheerd worden in functie van een zo hoog mogelijke biodiversiteit.

Beheren, dat wil zeggen dat er iets anders gebeurt dan zomaar alles laten groeien. Voor graslanden betekent dat vooral maaien en afvoeren van het maaisel. Voor grote oppervlakken kan dat machinaal gebeuren, of kun je er dieren voor inzetten. In Altenbroek werken we samen met enkele landbouwers die hun dieren op bepaalde percelen laten grazen. Op de zuiderhelliing van de Voervallei – Kattenrot en de Schoppemerhei – graast een kleine kudde Galloways, die van Natuurpunt zelf zijn.

Ze hadden het de afgelopen zomer niet makkelijk door de aanhoudende droogte. De graslanden lagen er na een tijdje helemaal verdord bij en de koeien waren dus verplicht het bos in te gaan, op zoek naar bramen en klimop waar ze zich mee konden voeden. Ik heb ze zelfs brandnetels zien eten.

De Schoppemerhei, de naam zegt het al: ooit was dit een heidegebied waar schapen graasden. Maar toen Natuurpunt het gebied verwierf was het helemaal dichtgegroeid met Amerikaanse vogelkers, een ongewenste exoot die de bodem overmatig verrijkt en alle andere planten verdringt. Die is meteen gekapt, maar toen nam adelaarsvaren het allemaal over. Die moet nu dus ook geregeld verwijderd worden (foto op vorige pagina). We zien wel al elk jaar het aantal heideplantjes toenemen.

Het afvoeren van de varens gebeurde in dit geval door een ploeg van Natuurpunt zelf. Maar er zijn ook karweien die we met vrijwilligers proberen uit te voeren. Bijvoorbeeld het snoeien van de **hoogstamfruitbomen** die op enkele percelen zijn aangeplant.

Dat is al jaren niet meer gebeurd en dus was een onderhoudsbeurt dringend nodig. We werkten er twee dagen in juli aan maar er is nog een hoop te doen vooraleer alle bomen er weer bijstaan zoals het hoort. Voel je je geroepen om een volgende keer mee de handen uit de mouwen te steken?

Wie af en toe door het natuurreservaat wandelt, zal gemerkt hebben dat er op diverse plaatsen grote betonnen bakken zijn ingegraven, met een muurtje van grote stenen er tegenaan. Het zijn schakels om van de kleine groepen van de **vroedmeesterpad**, die nu van elkaar geïsoleerd dreigen te worden, weer te verbinden tot één grote populatie. Ook andere amfibieën zullen van deze poelen profiteren.

Rik Palmans

Een geslaagde historische dorpswandeling

In navolging van de toponiemenwandeling in Sint-Pieters-Voeren vorig jaar, die toen heel veel belangstelling opleverde, organiseerden we deze zomer weer een wandeling met de nadruk op de historie. Deze keer van 's-Gravenvoeren, omdat er de laatste jaren in *d'r Koeënwoof* uitvoerige artikels zijn gepubliceerd van de hand van Hub Smeets. In een zoektocht naar zijn vroegere voorouders en hun leven komt deze onderzoeker van de archieven veel wetenswaardigheden tegen en niet alleen van zijn familie. Heel veel panden en percelen krijgen zo een verhaal met bewoners en gebeurtenissen.

De historische dorpswandeling op zondag 14 augustus trok ongeveer 20 deelnemers, ondanks de hitte die anderen tegenhield. Onze gids Rik Palmans, met assistentie van Hub Smeets, zorgde er echter voor dat we ons voornamelijk in de schaduw van de huizen konden ophouden en zo was het goed te doen. Het was immers ook geen kilometers lange voettocht. We verzamelden op het kerkplein waar (soms gehinderd door reeksen knetterende rijmotoren uit de 20ste eeuw) al meteen werd uitgelegd dat dit plein niet altijd zo heeft uitgezien en zelfs niet d'r Pley heeft geheten. Dat was vroeger alleen het stukje tussen Blanckthys en Mennekesput. Het plein voor de kerk was vroeger het kerkhof en nog lang ommuurd tot in de jaren ’30 van de vorige eeuw.

De excursie werd aangekondigd met de belofte dat de geschiedenis opnieuw tot leven gebracht zou worden. Benieuwd hoe men dat ging doen. Gingen we de vele bierbrouwers bezoeken? Kwamen de Jezuïeten ons een lesje leren? Zouden er Spaanse soldaten opduiken? Werden er mensen terechtgesteld? Tussen de wimpertjes doorgekeken kon je allemaal zien wat er verteld werd. Zo werd het een boeiende wandeling.

Joep Buysen

Op 17 augustus 1943 is in Teuven **een Amerikaanse bommenwerper neergestort** in het weiland tegenover de boerderij van de familie Speetjens in Sinnich. Bij dit accident heeft één inwoner van Teuven het leven gelaten, namelijk Graaf Yves de Sécillion.

Volgend jaar is het 80 jaar geleden dat deze gebeurtenis plaats heeft gevonden en het idee is om dit voorval verder historisch te onderzoeken, er een publicatie van te maken en een monument op te richten op de plaats waar deze bommenwerper is neergestort. Verder zijn we op zoek naar informatie over deze gebeurtenissen denk hierbij aan foto's, krantenknipsels, verhalen, publicaties etc. alles is welkom. Misschien kent u nog wel iemand die zelf getuige was van dit voorval en die wij mogen interviewen. Wij horen het graag.

Om het een en ander te realiseren willen wij een klein projectteam oprichten. Vind je dit boeiend en wil je ons hierbij te helpen neem dan contact op met joep@heemennatuurvoeren.be of ondergetekende:

Mark Beckers (m-beckers@hotmail.com) — I Gen Treut 2, Teuven, tel: 043811170 / 0031652394255

Bosbeheerplan voor 34 ha Voerense topnatuur

In Sint-Martens-Voeren ligt een waardevol gebied met oude boskernen. Afgelopen winter startte Bosgroep Limburg een gezamenlijk natuurbeheerplan op, waaraan reeds 14 privé-eigenaars deelnemen. Zo wordt een belangrijk stuk Voerense topnatuur voortaan nog beter beschermd en beheerd.

Oude boskernen in een bocagelandschap

Het gebied van het natuurbeheerplan (NBP) Broekbos omvat 34 ha bos in de zone Komberg-Broekbos. Deze bossen liggen tussen een natuurreservaat van Natuurpunt (Altenbroek) en een bosreservaat van ANB (Broekbos). Dankzij dit natuurbeheerplan krijgt ook het tussenliggende bos een beheer als was het een natuurreservaat.

Het gebied bestaat uit zones van oude boskernen, die al als bos aangeduid staan op de Ferrariskaart (1771-1778), met enkele jongere bossen die men tussen 1970-1985 onderaan de heuvels aanlegde. Een mooi relict van een bocagelandschap op de Martelberg verbindt beide bossen. Hier vind je nog goed bewaarde kleine landschapselementen zoals rijen knotbomen en hagen.

In het natuurbeheerplan nemen we 30 ha van de percelen als natuurstreefbeeld bos op. Met een natuurstreefbeeld bos engageert de eigenaar zich om in de loop van de komende 24 jaar een Europees boshabitat te realiseren. Het grootste deel van het deelnemende bos is oud Ferrarisbos met inheemse boomsoorten, waardoor al meer dan 20 ha reeds een Europees boshabitat is.

In het gebied van NBP Broekbos liggen heel wat kansen voor de eigenaars om kwetsbare soorten te ondersteunen, zoals de hazelmuis en eikelmuis, de das, de vroedmeesterpad en het vliegend hert. Het beheerplan beoogt ook een herintroductie van de taxus vanuit lokale moederbomen.

*uit **Bosbelang** nr 77 - zomer 2022 – https://issuu.com/provincie_limburg/docs/bosbelang_77_issuu/s/16070660*

Heem en Natuur Voeren steunt ook de aanvraag van een subsidie (in het kader van het Landschapsfonds) om de noordgevel van de kerk in 's-Gravenvoeren opnieuw **aantrekkelijk te maken voor huis- en gierzwaluwen**. Het is een idee van Hanne Mengels, die ook het dossier heeft uitgewerkt.

Opnieuw werkwinkel: 17 oktober 2022

Tijdens de coronacrisis was het onmogelijk om onze 'werkwinkels' te organiseren. Hopelijk herinner je je nog wat dat was: een informele vergadering waarop iedereen te berde mocht brengen wat hij interessant vond – als het maar iets te maken had met de geschiedenis of de natuur van de Voerstreek. Heel vaak leverde dat boeiende gesprekken op, met informatie over zaken die niet meer of nog niet geweten waren door de meeste deelnemers.

Wie er al aan deelnam herinnert zich zeker hoe Fridy Maurer daarbij de gastvrouw was. Maar Hans en Fridy staan op het punt te verhuizen en daardoor kunnen we op deze stek niet meer terecht voor onze werkwinkels. Meteen is dit een gelegenheid om hen heel hartelijk bedanken voor de gastvrijheid die we zo vaak van mochten ondervinden.

De eerste werkwinkel van het nieuwe seizoen vindt plaats op **maandag 17 oktober 2022, om 20:00 uur,** in het Paviljoen van het **Veltmanshuis** (Kwinten 3 in **Sint-Martens-Voeren**).

Rik Palmans

Het verenigingleven beleeft bepaald geen hoogconjunctuur. Dat ondervinden we ook bij Heem en Natuur. We zouden graag het **bestuur** van onze vereniging uitbreiden met enkele (liefst jongere) krachten. Onze **secretaresse**, Ingrid Briers, gaf te kennen dat ze de fakkel aan iemand anders wil doorgeven. We zijn dus op zoek naar iemand die het **aanspreekpunt** van Heem en Natuur wil zijn. Als je denkt dat het iets voor jou is, of als je gewoon wilt meedraaien in het bestuur, laat het dan weten aan onze voorzitster, Rita Plattau (rita@heemennatuurvoeren.be).